

OZDROWIENIEC – DAWCA OSOCZA

► **Ozdrowieniec** to osoba, która objawowo lub bezobjawowo przechorowała COVID-19 – za pomocą testu wykryto u niej materiał genetyczny wirusa SARS-CoV-2.

► **Ozdrowieńcem** jest też osoba, u której nie potwierdzono zakażenia testem wymazowym RT-PCR, ale obecnie w jej krwi stwierdza się przeciwciała anti-SARS-CoV-2.

► **Dawcami osocza** mogą być osoby zdrowe, które przechorowały COVID-19 lub przeszły potwierdzone testem bezobjawowe zakażenie wirusem SARS-CoV-2, a u których minęło co najmniej:

- **28 dni** od ustąpienia jakichkolwiek objawów choroby;
- **18 dni** od zakończenia izolacji u osób bezobjawowych (nie ma konieczności wykonywania dodatkowych testów kontrolnych metodą PCR).

► **Dawcy osocza powinni:**

- mieć od 18 do 65 lat;
- ważyć co najmniej 50 kilogramów;
- spełniać podstawowe kryteria kwalifikacji dla dawców krwi określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 11 września 2017 r. w sprawie warunków pobierania krwi od kandydatów na dawców krwi i dawców krwi.

• W przypadku przebytej w przeszłości transfuzji składników krwi oraz kobiet, które kiedykolwiek były w ciąży Centrum Krwiodawstwa przed zakwalifikowaniem do oddania osocza przeprowadzi dodatkowe badanie celem wykluczenia obecności przeciwciał anti-HLA.

Zapotrzebowanie na osocze od ozdrowieńców w naszym regionie jest olbrzymie. Dotychczas wydaliśmy do szpitali ponad 900 jednostek tego leku. Każdego dnia pobieramy osocze od 20–30 ozdrowieńców. W ciągu 24 godzin w większości trafia do pacjentów. Jesteśmy w stanie pobierać nawet dwa razy więcej, dlatego bardzo prosimy, aby informować osoby kończące izolację o możliwości oddania osocza i tym samym pomocy innym, ciężiej przechodzącym zakażenie SARS-CoV-2.

– dr Katarzyna Gągola, zastępca dyrektora RCKiK

► **Pobieranie osocza**

- Pobranie osocza jest dla zdrowia dawcy bezpieczne i mniej obciążające dla organizmu niż pozyskanie krwi pełnej.
- Pobrania można ponawiać. Pierwsze trzy donacje można oddać w odstępach minimum tygodniowych. Potem, jeżeli miano przeciwciał nadal utrzymuje się na wysokim poziomie, osocze pobiera się nie częściej niż co dwa tygodnie.
- Jednorazowo pobiera się w zależności od wagi dawcy około 500–650 ml osocza – nie więcej niż 15 proc. krwi krążącej.
- Procedura trwa max. 40 minut.
- Do zabiegu używany jest tylko sterylny sprzęt jednorazowego użytku.
- Miejsce i termin pobrania ustalone są z dawcą podczas rozmowy telefonicznej.

► **Po pobraniu**

- Osocze po pobraniu poddawane jest inaktywacji – za pomocą błękitu metylenowego lub ryboflawiny i światła, dezaktywowane są bakterie, wirusy i pasożyty. Potem jest dzielone na porcje i zamrażane.
- Jedną jednostką terapeutyczną jest 200 ml osocza, co oznacza, że od dawcy uzyskujemy nawet 3 porcje gotowego do podania preparatu.

► **Jak osocze ozdrowieńców może pomóc chorym**

Terapia osoczem jest skierowana do chorych, którzy samodzielnie nie są w stanie wytworzyć odpowiedniej liczby lub jakości przeciwciał anty SARS-CoV-2, np. osoby starsze, chorzy z towarzyszącymi chorobami hematologicznymi czy z obniżoną polekowo odpornością. Przeciwciała wytworzone przez innego chorego mają biernie uodpornić pacjenta, przyspieszyć terapię albo złagodzić przebieg choroby.

► **Jakie powinno być miano przeciwciał, by osocze było wartościowe**

Minimalne miano przeciwciał IgG anty-SARS-CoV-2 w osoczu powinno wynosić przynajmniej 1:500.

PYTANIA I ODPOWIEDZI

Mam w rodzinie chorą osobę. Czy mogę przekazać osocze na jej rzecz?

W Polsce krwiodawstwo jest honorowe. Obowiązuje zasada solidarności, nie ma możliwości oddania z dedykacją, a tym samym uzależnienia podania leku od oddania osocza przez rodzinę. Osocze jest wydawane w zależności od wskazań i stanu pacjenta. Zachęcamy, by rodzina, znajomi osoby, która otrzymała osocze, zgłosili się do Centrum w celu uzupełnienia zapasów.

Czy mogę swoje osocze zabezpieczyć – przechować i w przyszłości w razie potrzeby z niego skorzystać?

Nie.

Ciężko chorowałem. Myślę, że miałem COVID. Chcę oddać osocze! Co mam zrobić?

Jeżeli zakażenie nie zostało wcześniej potwierdzone ani nalożona izolacja, to jedyną możliwością jest wykonanie badania przeciwciał anti-SARS-CoV-2. Osocze można oddać po 14 dniach od uzyskania dodatniego wyniku przeciwciał IgG.

Czy objawy COVID-19 muszą ustąpić całkowicie, aby podzielić się osoczem?

Tak.

Jeśli czuję się dobrze, ale nadal nie mam węchu i/lub smaku, to mogę być dawcą?

Konieczny indywidualny kontakt z lekarzem w RCKiK, który zbierze dokładny wywiad i podejmie decyzję.

Jeśli chcesz podzielić się osoczem, skontaktuj się z Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa
tel. **604 972 100, (52) 322 18 73,**
e-mail: **lekarz@rckik-bydgoszcz.com.pl**

Osocze można oddać w Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Bydgoszczy, a także w Oddziałach Terenowych w Brodnicy, Grudziądzu, Inowrocławiu, Toruniu i Włocławku.

Więcej szczegółowych informacji, a także numery telefonów do oddziałów terenowych znajdziesz na stronie: www.rckik-bydgoszcz.com.pl

Jak przygotować się do zabiegu oddania osocza?

Należy zgłosić się wypoczętym, po lekkostrawnym posiłku (unikać tłustych potraw). Ze sobą trzeba mieć dokument potwierdzający tożsamość. Mile widziana jest także dokumentacja potwierdzająca zakażenie.

Dlaczego kobiety z ciążą w wywiadzie mają najpierw wykonywane dodatkowe badania?

Okolo 70-80% kobiet w ciąży wytwarza przeciwciała anty HLA, które przetoczone choremu mogą wywoływać groźne powikłanie: ostre poprzetoczeniowe uszkodzenie płuc (TRALI) – co, zwłaszcza u pacjentów covidowych, mogłoby powodować stan zagrożenia życia.

**WYGRAŁEŚ
WALKĘ
Z COVID-19?
POMÓŻ INNYM!**

Twoje osocze to bezcenny lek!

KONSULTANT WOJEWÓDZKI INFORMUJE

Osocze w terapii COVID-19

Jak działa osocze

Nadal nie ma leku przyczynowego anti-SARS-CoV-2, dlatego osocze ozdrowieńców z COVID-19 jest z jedną z podstawowych terapii zakażonych chorych. Podanie go w istotny sposób może wpływać na przebieg choroby, skrócić czas jej trwania, zmniejszyć ryzyko ciężkiego przebiegu choroby.

Leczenie osoczem ozdrowieńców nie jest metodą nową. Stosowano je już w XX w., np. przy leczeniu pandemii grypy hiszpanki czy wirusa Eboli.

Osocze ozdrowieńców zawiera przeciwciała wytworzone przez chorego w czasie walki z chorobą. Można je wykorzystać do leczenia innych chorych, wspomaganie leczenia lub zapobiegania chorobie po ekspozycji, jak gotowy lek – w tym przypadku p/ciała przeciw antygenowi, jakim jest wirus SARS-CoV-2. Przeciwciała znajdujące się w osoczu ozdrowieńców uruchamiają odpowiedź immunologiczną skierowaną właśnie przeciw temu koronawirusowi i mają za zadanie go zneutralizować.

W jakim stadium choroby COVID-19 stosować osocze

Powinno się je podawać pacjentom hospitalizowanym w stadium pełnoobjawowym COVID-19 – w okresie namnażania się wirusa, zwykle pierwszy tydzień choroby. Należy je stosować u większości chorych z nasilonymi objawami klinicznymi – przedłużającą się gorączką, nasilonym kaszlem, dusznością, u wszystkich chorych z cechami śródmiąższowego zapalenia płuc i obniżoną saturacją krwi.

Uwaga! Ważne jest podanie osocza na wczesnym etapie choroby – w stanie ciężkim czy krytycznym, w sytuacji niewydolności oddechowej wymagającej respiratoroterapii czy pobytu w oddziale intensywnej opieki medycznej – chorzy nie odnoszą wymiernych korzyści z podania osocza. Tymczasem coraz więcej

osób trafia do szpitala za późno, w 2 czy 3 tygodniu trwania choroby, w ciężkim stanie, z cechami zapalenia płuc, z niewydolnością oddechową. W tym stadium choroby wirus już się nie namnaża i podanie osocza ozdrowieńców nie przynosi korzyści klinicznych.

Zatem czym osocze ozdrowieńców z COVID-19 podane jest szybciej, tym lepiej – optymalnie po kilku dniach od początku objawów klinicznych.

Dla kogo

Dla wszystkich hospitalizowanych pacjentów z wysokim ryzykiem ciężkiego przebiegu – wiek powyżej 60 r. ż, choroby towarzyszące, dla chorych prezentujących nasilone objawy kliniczne w okresie namnażania się wirusa, zazwyczaj do 1 tygodnia od pojawienia się pierwszych symptomów choroby.

Przetoczenie osocza ozdrowieńców podlega takim samym procedurom, jak leczenie innymi preparatami krwi, takie same są przeciwwskazania, jak i możliwe objawy uboczne. Podawanie osocza jest bezpieczne i dobrze tolerowane przez większość pacjentów. Objawy niepożądane terapii osoczem ozdrowieńców są podobne do tych występujących w przypadku zwykłych transfuzji osocza. Najczęściej występuje łagodna reakcja alergiczna. Dużo rzadziej pojawiają się poważne skutki uboczne.

Jak podawać

Dawką terapeutyczną jest 200-400 ml osocza zgodnego grupowo w układzie ABO. Podana dawka uzależniona jest od określonego miana przeciwciał anti-SARS-CoV-2 IgG. Jeśli miano przeciwciał jest wysokie podaje się zwykle 1 opakowanie, jeśli niskie – 2. Osocze podaje się zazwyczaj w jednorazowej transfuzji.

dr n. med. Paweł Rajewski, prof. WSG